

รายงานผลการวิเคราะห์การจัดการข้อมูลและความรู้เพื่อการบริหารจัดการ

ศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี

ศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี เป็นหน่วยงานส่วนกลาง 1 ใน 32 หน่วยงานในสังกัดกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีสถานที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค เป็นหน่วยงานประเภทศูนย์ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามเขตสุขภาพ โดยมีพื้นที่รับผิดชอบ 7 จังหวัด ได้แก่ นครพนม สกลนคร บึงกาฬ เลย หนองคาย หนองบัวลำภู และอุดรธานี มีการบริหารจัดการภายใน 7 กลุ่มงาน ดังนี้ 1) กลุ่มขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และพัฒนากำลังคน 2) กลุ่มอำนวยการ 3) กลุ่มพัฒนาอนามัยแม่และเด็ก 4) กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพวัยเรียน-วัยรุ่น 5) กลุ่มพัฒนาส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน 6) กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพวัยสูงอายุ 7) กลุ่มพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม

บทบาทและหน้าที่ของศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี ภายใต้วิสัยทัศน์ ศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี เป็นองค์กรหลักของเขตสุขภาพที่ 8 ในการอภิบาลระบบ ส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพและมีสุขภาพดีเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาองค์กร นอกจากนี้ศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี ดำเนินงาน ร่วมกับ ภาคเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และเพื่อส่งเสริมให้ภาคเครือข่ายนำองค์ความรู้ นโยบาย มาตรฐาน กฎหมาย ด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ไปใช้ในการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในกลุ่มวัยต่างๆ ที่หน่วยงานภาคเครือข่ายรับผิดชอบ โดยประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับการคุ้มครองและบริการตามสิทธิประโยชน์พื้นฐาน

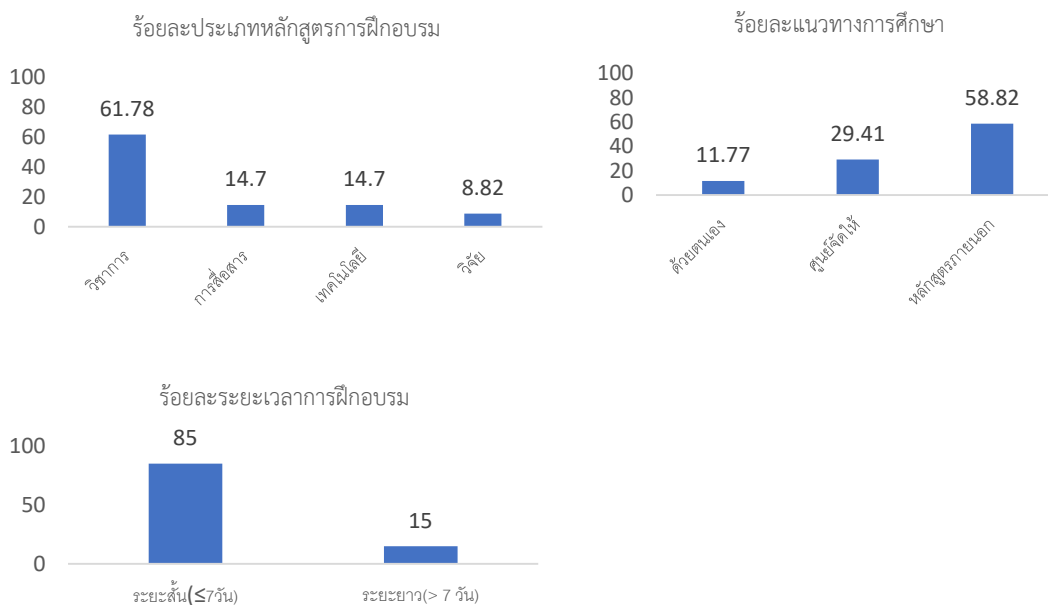
ด้วยภารกิจหน้าที่ข้างต้น ศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี จึงเป็นองค์กรวิชาการที่ดำเนินการผลิตสินค้าที่สำคัญด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม 5 ประเภท คือ 1) องค์ความรู้ 2) นวัตกรรม การให้บริการทั้งรูปแบบบริการและเทคโนโลยี 3) การกำหนดนโยบายสาธารณะ 4) การออกกฎหมาย และ 5) การพัฒนารูปแบบระบบงาน และ ให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งเป็นผู้รับบริการปลายทาง และผู้รับบริการระหว่างทาง ซึ่งได้แก่ องค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคธุรกิจ/รัฐวิสาหกิจ องค์กรชุมชน และ สื่อมวลชน เมื่อวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความสำคัญมากที่สุดคือเจ้าหน้าที่ในศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายสนับสนุน ซึ่งต้องใช้กระบวนการขององค์ความรู้ในการดำเนินงานทั้งเขตสุขภาพ เนื่องจากศูนย์อนามัยที่ 8 มีบุคลากรมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับภาระงาน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66) เป็น Gen Y และส่วนใหญ่มีอายุราชการ 1-5 ปี (ร้อยละ 57) จึงส่งผลให้ขาดประสบการณ์ ขาดองค์ความรู้ทักษะ และขาดการสอนงานที่ชัดเจนจากหัวหน้างาน แต่ในขณะเดียวกัน Gen Y มีจุดแข็งคือ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ดี มีความสามารถหลากหลาย โดยหากได้เรียนรู้ฝึกฝนจนมีประสบการณ์มากพอก็จะสามารถคิด และสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ได้ นอกจากนี้ยังมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกนั้นคือผู้รับบริการของศูนย์อนามัยที่ 8 ไม่ว่าจะเป็นศูนย์วิชาการในเขตสุขภาพที่ 8 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัย ศึกษาศึกษา ตำรวจ ทหาร รวมถึงประชาชนทั่วไปล้วนเป็นผู้ที่ต้องได้รับองค์ความรู้หรือแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม

กลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	สินค้า/บริการ	ความต้องการและความคาดหวัง
<p>ผู้รับบริการ</p> <p>1.ประชาชน 4 กลุ่มวัย ได้แก่ สตรีและเด็กปฐมวัย วัยเรียนและวัยรุ่น วัยทำงาน วัยผู้สูงอายุ</p> <p>2.Setting ต่างๆทั้งภาครัฐ/เอกชน/ท้องถิ่น เช่น ศูนย์เด็กเล็ก, โรงเรียน, องค์กรในชุมชน (ชมรม, สมาคมต่างๆ ฯลฯ) ,วัดส่งเสริมสุขภาพ, สถาน ประกอบกิจการ, รพ.</p> <p>ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ</p> <p>1.หน่วยงาน/องค์กรในภาคส่วนสาธารณสุข ได้แก่ เขตสุขภาพ สสจ. รพศ/รพท/รพช/รพ.สต. คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ, สป.สช. ,สช.</p> <p>2.หน่วยงาน/องค์กรนอกภาคส่วนสาธารณสุข เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) สสส. และ กระทรวงอื่น ๆ</p>	<p>- องค์ความรู้/รูปแบบบริการ/เทคโนโลยี/ นวัตกรรม</p> <p>- มาตรฐาน ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อม</p> <p>- องค์ความรู้นวัตกรรม ผลงานวิจัย/มาตรฐาน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย/มาตรการ</p> <p>- คู่มือแนวทางการดำเนินงาน หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพ</p> <p>- กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง และคำแนะนำในการดำเนินการ ตามกฎหมาย</p>	<p>- ได้มาตรฐาน/ข้อกำหนด</p> <p>- ใช้ได้จริงและมีประสิทธิผล</p> <p>- ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์/บริการ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ฯลฯ</p> <p>- ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ</p> <p>- ใช้ได้จริงและมีประสิทธิผล</p> <p>- การมีส่วนร่วมในออกแบบหรือแบ่งปันข้อมูล/ความรู้เพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับพื้นที่</p> <p>- มีปัญหาในการใช้งานสามารถปรึกษาได้สะดวก</p>

สืบเนื่องจากพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 11 กำหนดให้ “ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ....” ศูนย์อนามัยจึงได้นำกระบวนการจัดการความรู้มาเป็นกลไกขับเคลื่อนองค์กรสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมาย 1. พัฒนาคน 2. พัฒนางาน 3. พัฒนาองค์กร ทุกหน่วยงานของกรมอนามัยจัดการความรู้ด้วยการสกัด รวบรวม จัดเก็บ ถ่ายทอดและแบ่งปันอย่างเป็นระบบ มีทั้งความรู้ที่ชัดแจ้ง Explicit Knowledge และความรู้ฝังลึกในตัวบุคคล Tacit Knowledge รูปแบบการจัดการความรู้ที่ใช้ในศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี ไม่มียึดรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตายตัว ทำให้การจัดการความรู้เกิดขึ้นอย่างอิสระและ

รวดเร็วทั่วทั้งองค์กร เพื่อให้เป็นระบบจึงใช้แนวทางกระบวนการจัดการความรู้ 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การบ่งชี้ความรู้ 2) การสร้างและแสวงหาความรู้ 3) การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ 4) การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ 5) การเข้าถึงความรู้ 6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ 7) การเรียนรู้ และกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาได้ทำการสำรวจความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรในศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี ดังนี้

จากผลการสำรวจจะพบว่า เจ้าหน้าที่ที่ร่วมตอบแบบสอบถามจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 84.37 ประเภทการฝึกอบรมที่มากที่สุดคือวิชาการ ร้อยละ 61.78 น้อยที่สุดการศึกษาวิจัย ร้อยละ 8.82 โดยสนใจจะฝึกอบรมกับหน่วยงานภายนอกมากที่สุดร้อยละ 58.82 และระยะเวลาในการอบรมระยะสั้น(น้อยกว่า 7 วัน) ร้อยละ 85 นอกจากนี้ยังพบข้อเสนอแนะในกรณีที่มีบุคลากรใหม่ ควรมีการจัดอบรมระบบอิเล็กทรอนิกส์ ระบบงานภายในองค์กร เพื่อที่จะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และสำหรับการดำเนินงานการจัดการความรู้และเผยแพร่ของศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี พบว่ามีจำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 64 คน มีการจัดการข้อมูลและความรู้แล้วนำขึ้นเผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงานจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 70.31 เมื่อจำแนกตามกลุ่มงานพบว่า กลุ่มงานที่มีการจัดการข้อมูลและความรู้แล้วนำขึ้นเผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงานร้อยละ 100 คือ กลุ่มพัฒนาส่งเสริมสุขภาพวัยแม่และเด็ก กลุ่มพัฒนาส่งเสริมสุขภาพวัยเรียน กลุ่มพัฒนาส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น กลุ่มพัฒนาส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน และกลุ่มพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม ส่วนในกลุ่มงานที่มีการดำเนินงานดังกล่าวมาน้อยที่สุดคือ กลุ่มอำนวยการ คิดเป็นร้อยละ 36.84 ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มงานอำนวยการเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติงานในด้านสนับสนุนและยังขาดทักษะในด้านวิชาการในการที่จะวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลหรือองค์ความรู้ที่เป็นหน้างานของตนเองมาให้ อยู่ในรูปของการจัดการข้อมูลและความรู้ได้

ตารางแสดงผลการดำเนินงานการจัดการข้อมูลแลความรู้ในรอบ ๖ เดือนแรก

ลำดับ	กลุ่มงาน	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย (คน)	จำนวนผู้เผยแพร่ ผลงานแล้ว (คน)	ร้อยละ
1	อำนาจการ	19	7	36.84
2	ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และพัฒนา กำลังคน	10	8	80.00
3	กลุ่มพัฒนาอนามัยแม่และเด็ก	7	6	100.00
4	กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพวัย เรียน-วัยรุ่น	9	8	100.00
5	กลุ่มพัฒนาส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน	5	5	100.00
6	กลุ่มพัฒนาส่งเสริมสุขภาพวัย ผู้สูงอายุ	5	4	80.00
7	กลุ่มพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม	8	6	100.00
	รวม	64	44	68.75

จากการวิเคราะห์ จะพบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จะใช้องค์ความรู้ หรือแนวทางการดำเนิน ภายในประเทศและแนวทางตามกรมอนามัย ขาดการนำเอกสารจากต่างประเทศ และกลุ่มที่น้อยจะเป็นกลุ่ม สนับสนุน จึงได้มีการกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1. พัฒนาความรู้ สนับสนุนการอบรมต่อ/ศึกษาต่อ
2. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการศึกษาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง (ระเบียบต่าง ๆ ความรู้ในเนื้องาน)
3. พัฒนาศักยภาพด้านงานวิจัยและผลงานวิชาการให้มีคุณภาพ
4. มีระบบ coaching (Team Coaching) ทั้งภายในและภายนอกองค์กร
5. จัดสรรบุคลากรให้ตรงกับสายงาน
6. จัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาศักยภาพ

มาตรการที่กำหนด

1. จัดกิจกรรม Morning Talk ที่เกี่ยวกับงานที่ตนรับผิดชอบหรือได้ไปประชุม /อบรม/สัมมนา อย่าง น้อยสัปดาห์ละครั้ง
2. จัดกิจกรรมการจัดการความรู้รายบุคคลโดยมีการนำขึ้นเผยแพร่บนเว็บไซต์ศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี โดยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของบุคลากรมีการนำการจัดการข้อมูลและความรู้ขึ้นเผยแพร่บนเว็บไซต์ ของหน่วยงาน
3. กลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมมีการส่งบทความวิชาการอย่างน้อยกลุ่มงาน ละ 1 เรื่องต่อเดือนเพื่อนำไปเผยแพร่ในทุกช่องทางของหน่วยงาน

4. จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ซึ่งในการดำเนินงานที่เจ้าหน้าที่ต้องมีประเด็นความรู้ในเรื่อง

- การจัดการข้อมูลและความรู้และนวัตกรรม
- การสร้างวิจัยนวัตกรรม

5. สนับสนุนให้บุคลากรในศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี เข้าร่วมรับการอบรม/ประกวดผลงานวิชาการทั้งในระดับกรมและระดับกระทรวง

6. ส่งเสริมให้บุคลากรในศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี ได้รับการฝึกฝนทักษะในด้านการจัดการข้อมูลและความรู้ การจัดการความรู้ในระยะแรกเน้นการลงมือปฏิบัติ มีการลองถูกลองผิดบ้าง เน้นการให้กำลังใจและการมีส่วนร่วม ผู้บริหารให้ความสนับสนุน ทำให้มีความร่วมมือร่วมใจทำการจัดการความรู้อย่างกว้างขวาง เป็นการเตรียมตัวเข้าสู่การทำการจัดการความรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรมอนามัยและศูนย์อนามัยที่จะตามมาในระยะต่อไปได้เป็นอย่างดี ปัญหาที่มีอยู่บ้าง เช่น เปลี่ยนผู้รับผิดชอบทุกปี ขาดทิศทางและความต่อเนื่อง หน่วยงานย่อยและบุคลากรมีความรู้ด้านการจัดการความรู้ แต่นำไปใช้ประโยชน์น้อย มักกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มผู้รับผิดชอบ บางส่วนยังมองเป็นภาระ การเสริมแรงจูงใจขาดความต่อเนื่อง

แผนงานที่จะดำเนินการ ผู้รับผิดชอบและช่วงเวลาในการแก้ไข เพื่อให้บรรลุเป้าหมายประกอบ ดังนี้

กิจกรรม	ประเด็นความรู้	เป้าหมาย	ผลลัพธ์	ระยะเวลา
1. เข้าร่วมประชุมการพัฒนาเทคนิคการเขียนผลงานเพื่อสมัครขอรับรางวัลบริการการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี 2564		1 ครั้ง	1 ครั้ง	ปีงบประมาณ2564
2. เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการจัดทำเอกสารส่งสมัครรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ	แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award. : PMQA)	1 ครั้ง	1 ครั้ง	ปีงบประมาณ2564
3. ส่งผลงานขอรับรางวัลบริการการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี 2564	แนวทางการส่งผลงานเพื่อสมัครขอรับรางวัลบริการการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี 2564	1 ผลงาน	1 ผลงาน	ปีงบประมาณ2564
4. เข้าร่วมประชุมชี้แจงหลักเกณฑ์และแนวทางการเขียนรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี พ.ศ. 2564		1 ครั้ง	1 ครั้ง	ปีงบประมาณ2564